

הלכות קריאת שמע סימן פא

קיד באר הגולה

פא דין צואת קטן, וכו' כ' סעיפים:

א סוף מב לפרש הבית
יוסף לרעת הפוסקים.
ב ברכות כב.
ג הלשון י"א שם, ד שם.

א. * קטן שהגיע ^(ב) לכלל שאחר ביצא בו יכול ^(ג) ללכלל בציית ^(ד) דגן בכדי שיוכל ^(ה) גדול ללכלל אכילת פרס, ^(ו) מרחיקין מצואתו ^(ז) או ממיימי רגליו: ^(ח) ב. ^(י) היה קורא ^(יא) ונראה צואה ^(יב) כנגדו, ילך כדי ^(יג) שיוקנה מאחריו ^(יד) ארבע אמות, ואם אי אפשר, כגון שיש ^(טו) לפניו נהר או דבר אחר המעכב, ילך כדי שיענינה לצדידן ארבע אמות, ויארץ צריף לחזור אלא ^(טז) למקום שפסק. * וילתקרב רבנו יונה, אם היה במקום שחנה לו לתת אל לבו שיש שם צואה, צריף לחזור לראש: (ועין לעיל סימן עו סעיף ח):

שערי תשובה

ו לכלל. עין באר היטב. ועין פרי תע"ש. וכן הסכים מחזיקי ברכה דלכתחלה כשאחר ביצא בו יכול ללכלל בציית, ובדיעבד אם קרא אין צריף לחזור דעתי רש"י ורעמיה: ^(א) דגן. עין באר היטב. ומה שכתב על מנן אברהם בשם באר היטב, עין פתח ^(ב) גם בן בהמות חסדות שבת. ועין בסנים מאירת חלק ב סימן קסה שדעת המנן אברהם דבין דבמקומה נפיש וזקא, גם לאחרים אטור משום זיהמת הקרית, עין שם. ועין במחזיקי ברכה שכתב דזה אינו, ודאי מרגי שאין ריה, דאם לא בן פסוק לה מפני הקרית, ומה שכתב שם אינו במשמע. ועין בשו"ת בית יחזקיה סימן לח בהתינוק יחשב על גוף יבגדיו משלשלין למטה ואין נראה שום דבר מן הקרית, קרנן בה הקנה מחזיקי כו' ביון דמבטלה, עין שם, ושם בסימן לט כתב דלענין ברכות דעלמא נסתפקו החוסדות לענין צואה, ועין לקמן סימן קסה לענין ברכות המזון, מיהו לענין צורה פשיטא דאסור כו', עין שם:

באר היטב

לכית הפסא עם ציצית, ט"ו דלא כב"ח, עין שם:

^(ב) לכלל. מלשון זה משמע אפילו הוא אינו יכול ללכלל כגון שחלוש בטבעו, מפל מקום כיון שאחרים שגורלים בשנים כמותו יכולים ללכלל צריף להרחיק, וצריף עין, דלא מציתו זה בשום פוסק. לכן נראה לי דהכי קאמר, אם אחר ביצא בו יכול ללכלל מסתמא גם הוא יכול ללכלל, מנן אברהם, עין שם. וב"ח כתב דקטן אין צריף להרחיק אי דיענין צואה זו אינה באה מדגן, כגון שלא אכל פסה ימים דגן, ואם דיענין שלא אכל כמות דגן מעולם, אפילו בן פסה שנים אין צריף להרחיק, עין שם. וט"ו חולק עליו, עין שם. ועין בספר חדש בקסטר שדה יהושע פסקר מי שמתו: ^(ג) דגן. כל חמשה מינים קרויים דגן וצואתם מסרחת גם במאכל שעושיין לחינוק, שקורין פפ"א, משערינן כפי מה שיכול גדול ללכלל פרס, מנן אברהם. ושעור פרס עין סימן תריב, ושעור כזית עין סימן תפ"ו וביוה"כ דעה סימן רסה סעיף ח בהגיה משמע מציאות קטן אפילו בן שמונה ימים, עין שם. כתב רש"י, אין נכון לקרות קריאת שמע אצל המינוק, דסתם תינוק מטפח באשפה, עד כאן לשונו. ומנן אברהם כתב, ולי נראה מטעם אחר, שאין מקנהין עצמן, וצואה כפי טבעת אפילו היא מכסה אסור, עד כאן לשונו. במחילה טעה בזה, כי צואה כפי טבעת דוקא לאותו אדם אסור ולאדם אחר הרי כצואה מכסה, באר היטב אשר לפני: ^(ד) שיוקנה. והוא הדין שיוקנה פניו אם אינו עומד בתפלת שמונה עשרה, עין מנן אברהם: ^(ה) ארבע אמות. במקום שפלה הריח:

משנה ברורה

א. * קטן שהגיע. דוקא קטן, אבל גדול אפילו אינו יכול ללכלל כלל דגן מרחיקין מצואתו ומיימי רגליו. וגדול מקרי לענין זה מי שהוא כבר שית כבר שבע ופרי מגדים: ^(ב) לכלל שאחר. רוצה לומר, אף על פי שלא ראינו לזה שאכל, ^(ג) כיון שאחר ביצא בו יכול ללכלל, מסתמא גם הוא יכול ללכלל, ואפילו אם אין יכול ללכלל אלא על ידי ^(ד) בשול מקרי אכילה. אבל אם הקטן הוא חלוש, וידוע לנו שאינו יכול ללכלל בציית בכדי אכילת פרס, אין צריף להרחיק מצואתו ומיימי רגליו אפילו הוא בן שלש וארבע שנים. והוא, שמימי לא היה יכול ללכלל בציית בכדי אכילת פרס, ^(ה) אבל אם היה יכול ללכלל פנים אחד ואחר כך נחלש ואינו יכול, ואפילו לא אכל דגן זה ימים רבים, שבודאי צואה זו אינה באה מדגן, מפל מקום דינו כגדול שצריף תמיד להרחיק מצואתו ומיימי רגליו אפילו אינו יכול ללכלל כלל דגן מעולם. ויותר מזה, אפילו אם ביצא גם כן ללכלל בציית דגן דגדול. ^(ו) ויש מקליון כקטן אם ידוע שלא אכל דגן זה ימים רבים, וכל שכן אם לא אכל מעולם. אף לכתחלה בודאי יש להתמיר ולהרחיק אף מצואת קטן כזה, דספק אסור תורה הוא. ובדיעבד אם התפלה נגדם אין צריף לחזור, דיש לסמך על דעת המקליון, אלא אם בן ראינו הקטן הזה שבעצמו אכל גם בן, שאז לכלי עלמא דינו כגדול, ואף בדיעבד יחזור ויתפלה: ^(ז) דגן. כל חמשת מינים קרויים דגן וצואתם מסרחת. ובמאכל מבשל שעושיין לחינוק ^(ח) משערינן כפי מה שיכול גדול ללכלל מצואתו מין אכילת פרס. ושעור פרס, יש אומרים שלש ביצים ויש אומרים ארבע ביצים. וכל זה מצד הדין, אבל ^(ט) טוב וישר הוא להרחיק מצואת קטן אפילו בן שמונה ימים. כתב המנן אברהם בשם הרש"ל, דאין נכון לקרות קריאת שמע נגד תינוקות, דסתמן מטפחין באשפה מקום צואה ובגדיהן ומצעליהן מטנפין: ^(י) גדול זה רוצה לומר, ^(יא) אדם בינוני, כי יש שבטבעו מאריך באכילתו ויש שהוא מקצר, ואם צריף הקטן לשוהות באכילתו בציית יותר מזה השעור, הרי הוא כמי שאוכל היום תצי וית ולמחר תצי וית, שכן הוא הלכה למשה מסיני בעלמא, שאין אכילה מצטרפת לשהיה ארבה כזו: ^(יב) מרחיקין. שכל שהגיע לכלל זה צואתו מסרחת: ^(יג) או ממיימי רגליו. נראה דבין שהגיע לשעור זה, גם נגד עמוד שלו הוא אסור מה תורה כמו של שאר אדם גדול: ^(יד) היה קורא. והוא הדין ^(טו) אם היה מתפלה: ^(טז) ונראה צואה. הוא הדין לענין מי רגלים, וכדלקמן בסימן צ סעיף כז, אף לענין לחזור אחר כך, לכלי עלמא במי רגלים אינו חוזר אלא למקום שפסק, ובנ"ל בסוף סימן עו:

^(א) קטן שהגיע לכלל שאחר וכו'. עין במשנה ברורה מה שכתבנו דאם הוא חלוש וכו', הוא מדברי המנן אברהם, וטעמא, דכתב דידה אולינו. ונראה לי, דכל שכן דאולינו במה דידה להתמיר, על כל אם אנו רואין שהקטן הזה יכול ללכלל בציית דגן בכדי אכילת פרס, ואחרים בזמנו עדיין לא הגיעו לזה השעור, אפילו הכי צריף מדינת להרחיק מצואתו ומיימי רגליו. ומה שכתבתי לבסוף הנפקא מזה בין לכתחלה לדיוכד, הוא נובע מדברי השערי תשובה בשם תפוחי ברכה, עין שם, רק שהוא כתב הדין לענין קריאה, ולעניות דעתי לענין קריאה יש להתמיר לחזור ולקרות תפלה של קריאת שמע עוד הפעם, אחרי שאין בזה חשש ברכה לבטלה וגם הוא דאורייתא: ^(ב) * וילתקרב רבנו יונה וכו'. עין במשנה ברורה ודאי אין להתמיר בדיעבד, וכל שכן לענין שאר ברכות כותיא אין להתמיר, עין לקמן סימן קסה סעיף ח:

ו לכלל מקום אם בטבעו היה יכול ^(א) מפל מקום אם בטבעו היה יכול ^(ב) גדול ללכלל אכילת פרס, ^(ג) מרחיקין מצואתו ^(ד) או ממיימי רגליו: ^(ה) ב. ^(ו) היה קורא ^(ז) ונראה צואה ^(ח) כנגדו, ילך כדי ^(ט) שיוקנה מאחריו ^(י) ארבע אמות, ואם אי אפשר, כגון שיש ^(יא) לפניו נהר או דבר אחר המעכב, ילך כדי שיענינה לצדידן ארבע אמות, ויארץ צריף לחזור אלא ^(יב) למקום שפסק. * וילתקרב רבנו יונה, אם היה במקום שחנה לו לתת אל לבו שיש שם צואה, צריף לחזור לראש: (ועין לעיל סימן עו סעיף ח):

שער הציון

א. * קטן שהגיע לכלל שאחר וכו'. עין במשנה ברורה מה שכתבנו דאם הוא חלוש וכו', הוא מדברי המנן אברהם, וטעמא, דכתב דידה אולינו. ונראה לי, דכל שכן דאולינו במה דידה להתמיר, על כל אם אנו רואין שהקטן הזה יכול ללכלל בציית דגן בכדי אכילת פרס, ואחרים בזמנו עדיין לא הגיעו לזה השעור, אפילו הכי צריף מדינת להרחיק מצואתו ומיימי רגליו. ומה שכתבתי לבסוף הנפקא מזה בין לכתחלה לדיוכד, הוא נובע מדברי השערי תשובה בשם תפוחי ברכה, עין שם, רק שהוא כתב הדין לענין קריאה, ולעניות דעתי לענין קריאה יש להתמיר לחזור ולקרות תפלה של קריאת שמע עוד הפעם, אחרי שאין בזה חשש ברכה לבטלה וגם הוא דאורייתא: ^(ב) * וילתקרב רבנו יונה וכו'. עין במשנה ברורה ודאי אין להתמיר בדיעבד, וכל שכן לענין שאר ברכות כותיא אין להתמיר, עין לקמן סימן קסה סעיף ח:

לח עמוד הידומי: יום א טבת תשס"ג. שבי"ק ז סדר חשבוני. יום א יב חשוון תשנ"ג. יום ב יט תשרי תשנ"ג. יום ג כר אלול תשנ"ב.